

Bemærkninger til forslaget

På trods af meget gunstige økonomiske konjunkturer de sidste fem år har antallet af ansøgninger om førtidspension i denne periode ligget relativt konstant på ca. 30.000 personer om året. Det indikerer, at årsagerne til førtidspensionering er et strukturelt betinget problem, som ikke løser sig af sig selv.

Mindst 60.000 mennesker er tvunget ud af arbejdsmarkedet som en direkte følge af dårligt arbejdsmiljø. Det dårlige arbejdsmiljø og den deraf følgende nedslidning er ikke bare et uacceptabelt menneskeligt resourcespild, det er også - samfundsøkonomisk set - en dyr affære. Dårligt arbejdsmiljø koster årligt det offentlige 13 mia. kr., hvoraf de 5 mia. kr. er udgifter til førtidspension. Det svarer til 20 pct. af de samlede førtidspensionsudgifter.

Det er på den baggrund vigtigt, at forebyggelse af nedslidning og arbejdsskader bliver taget alvorligt politisk og erkendt som et samfundsproblem, der skal løses, gerne gennem ændret lovgivning, der pålægger arbejdsgiverne et større ansvar og økonomiske incitamenter til at forbedre arbejdsmiljøet.

Der er ligeledes brug for tiltag på trafikområdet, der kan forbedre sikkerheden og reducere antallet af ulykker i trafikken.

Også på sundhedsområdet skal der gøres en forstærket indsats med henblik på at forebygge sygdomme.

På arbejdsmarkedet er der mennesker, som af den ene eller anden grund - f.eks. sygdom, alder eller manglende kvalifikationer - ikke kan fungere på fuld kraft. Selv om mange virksomheder mener, de har et socialt ansvar over for den gruppe af medarbejdere, så kniber det med at omsætte de gode intentioner til praksis. En dugfrisk undersøgelse fra Socialforskningsinstituttet, »En kortlægning af danske virksomheders sociale ansvar 1998« viser således, at det kun er 30 pct. af offentlige virksomheder og 20 pct. af de private, der inden for de seneste tre år har fastholdt medarbejdere, som ikke kunne leve op til præstationskravene. Manglende fastholdelse af svage medarbejdere er det første skridt på vejen til marginalisering, efterfølgende sociale problemer og udstødning, hvor endestationen ofte hedder førtidspension for de på-

gældende. En styrket indsats for at fastholde de pågældende på arbejdsmarkedet gennem bedre muligheder for etablering af aftalebaserede job på særlige vilkår bør derfor også indgå som et af elementerne i den fremtidige forebyggelse af førtidspensionering.

Derudover er det vigtigt, at kommunerne lever op til deres ansvar. Det er i den forbindelse et problem, at kommunerne kun forsøger at revalidere 1 ud af 4 nye førtidspensionister. Årsagen skal søges i manglende økonomiske incitamenter, men også i at mange kommuner slet ikke er gearede til den store opgave, det er at revalidere langtidsledige og mennesker med store sociale problemer. Af publikationen »Den kommunale økonomi år 2005«, udgivet af Kommunernes Landsforening, Amtrådsforeningen m.fl., juni 1998, fremgår det også, at kommunerne er for langsomme til at følge op på langvarige sygedagpengesager. Der bliver først taget kontakt til de sygemeldte meget sent i sygdomsperioden.

Bedre arbejdsmiljø, større trafikikkerhed, øget sundhed, forstærket arbejdspladsfastholdelse og revalidering m.v. kan i nogen grad forebygge førtidspensionering, men langtfra afskaffe den. Der vil i sagens natur være handicappede mennesker og mennesker med psykiske/sociale problemer, arbejdsskader og nedsat erhvervsevne osv., som vil være henvist til en tilværelse på førtidspension. Det er selvfølgelig tilfældet for dem, der er så syge og nedslidte, at de umuligt kan passe et arbejde af nogen art. Der er imidlertid også en gruppe af friske og raske nuværende og potentielle førtidspensionister, som gerne vil have et arbejde, hvis krav de kan leve op til, men som arbejdsmarkedet desværre ikke står til rådighed for i dag. Af hensyn til dem er det nødvendigt med en kraftigere udbygning af skåne- og fleksjobordningerne. Ordningerne skal gives som et tilbud og ikke være et krav, som der ellers er lagt op til med reglerne om fleksjob.

Det er forkert at gennemtvinge disse ansættelser. For det første fordi det betyder, at nogle tvinges til at vælge et liv, der for dem er ringere end det, de selv ville have valgt. For det andet fordi der bliver rigeligt at gøre med at fremskaffe fleks- og skånejob til dem, der